

**Дніпровський державний технічний університет
Соціологічна лабораторія**

ВИВЧЕННЯ ДУМКИ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЩОДО ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ТА ІНФОГРАФІКА

Кам'янське
2021

МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ

Метод дослідження – анонімне електронне анкетування за спеціально розробленим інструментарієм, розміщеним на офіційному web-сайті Дніпровського державного технічного університету за адресою <http://pzs.dstu.dp.ua/poll/index.html>.

Цільова аудиторія – здобувачі вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, що навчаються за різними освітніми програмами Дніпровського державного технічного університету.

Мета дослідження – вивчення думок і поглядів здобувачів вищої освіти щодо відповідності освітньої програми їх запитам і потребам в ДДТУ.

Задачі дослідження:

- оцінити якість навчання в аспірантурі в цілому;
- визначити якість співвідношення часу та змісту навчальних дисциплін освітньо-наукової програми;
- визначити якість самостійної роботи здобувачів в рамках освітніх програм;
- визначити якість освітньої програми за критерієм відповідності науковим інтересам здобувачів;
- оцінити рівень задоволеності здобувачами вищої освіти внутрішньою якістю навчання за такими критеріями, як рівень підготовки до дослідницької та викладацької діяльності; оцінка методів, рівня та якості викладання; задоволеність роботою бібліотеки;
- з'ясувати якість взаємодії здобувачів з викладачами та науковим керівником; якість розвитку «softskills».

Основні етапи дослідження включали:

- розробку анкети та супровідного інструментарію,
- розробку вибірки;
- проведення опитування здобувачів вищої освіти;
- контроль якості виконаної роботи, введення та перевірку даних на логічні помилки,
- підготовку остаточного масиву даних, таблиць розподілів та аналітичного звіту.

Вибіркова сукупність становить 49 особи, що з 95% ймовірністю забезпечує помилку репрезентації у 5%. Використана випадкова вибірка за методом простого ймовірного відбору.

1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕСПОНДЕНТІВ

У дослідженні взяли участь 10 здобувачів третього(освітньо-наукового) рівня за освітньо-науковою програмою «Матеріалознавство», по 7 здобувачів – за освітньо-науковими програмами «Прикладна математика» та «Менеджмент», по 5 здобувачів освітньо-наукових програм «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» та «Хімічні технології та інженерія», 4 здобувача освітньої програми «Прикладна механіка», по 3 здобувача освітньо-наукових програм «Галузеве машинобудування», «Металургія» та «Екологія», а також 2 здобувача освітньо-наукової програми «Автомобільний транспорт».

Рис. 1.1 – Розподіл респондентів за освітньо-науковими програмами

2. ОЦІНКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В АСПІРАНТУРІ ДДТУ

2.1 Як Ви в цілому оцінюєте якість навчання в аспірантурі?

За результатами опитування встановлено, що 97,8%, а це майже всі здобувачі, повністю задоволені якістю навчання в аспірантурі. І тільки один здобувач третього (освітньо-наукового) рівня не визначився в оцінці, що складає 2,2%. Ці результати свідчать про те, що в цілому якість навчання здобувачів задовільняє.

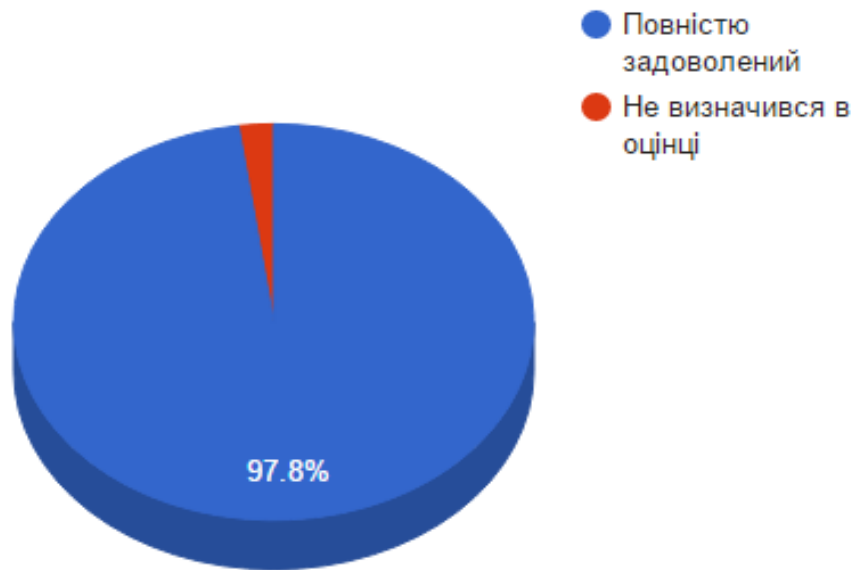

Рис. 2.1 Якість навчання в аспірантурі в цілому

3. СПІВВІДНОШЕННЯ ЧАСУ ТА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ

3.1 Як Ви оцінюєте достатність обсягу часу, який виділяється на вивчення навчальних дисциплін Вашої освітньо-наукової програми?

Встановлено, що обсяг часу, який виділяється на вивчення навчальних дисциплін освітньо-наукової програми майже для всіх здобувачів є достатнім (95,9%). Для 4,1% респондентів-здобувачів освітньо-наукових програм – скоріше достатнім.

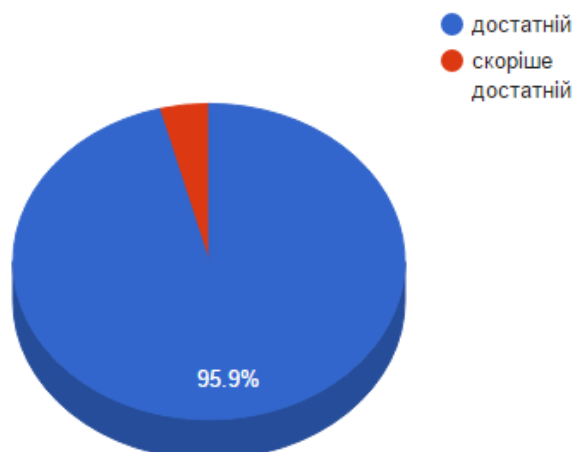

Рис. 3.1 – Обсяг часу, який виділяється на вивчення навчальних дисциплін освітньо-наукової програми

3.2 Як Ви вважаєте, співвідношення змісту навчального матеріалу за дисциплінами Вашої освітньо-наукової програми, та часу, відведеного на його засвоєння є рівномірним?

На думку 98% здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня співвідношення змісту навчального матеріалу за дисциплінами їх освітньо-наукової програми, та часу, відведеного на його засвоєння є рівномірним. 2% респондентів важко відповісти на це питання.

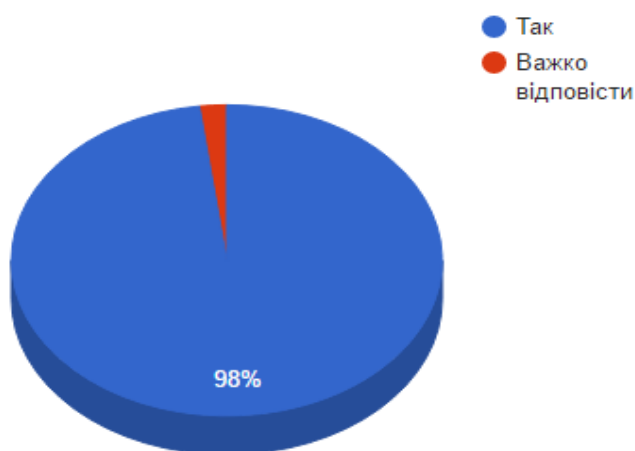

Рис. 3.2 – Розподіл думок респондентів щодо рівномірності співвідношення змісту навчального матеріалу за дисциплінами освітньо-наукової програми, та часу, відведеного на його засвоєння

3.3 Чи відповідає зміст дисциплін обраний Вами освітньо-наукової програми та спеціальності?

Дослідження показало також і те, що майже всі здобувачі вважають, що зміст дисциплін відповідає обраний освітньо-науковій програмі та спеціальності («так» - 98,9%, «скоріше так» - 2,1%)

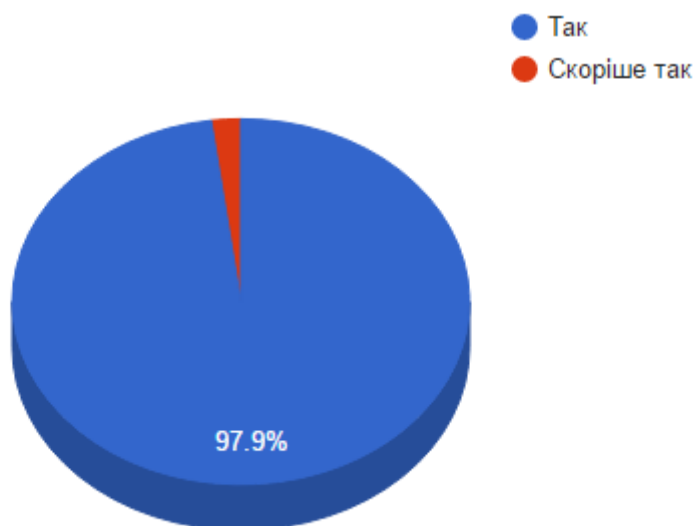

Рис.3.3 – Відповідність змісту дисципліни обраний ОНП та спеціальності

4. ЯКІСТЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

4.1 Чи вистачало Вам поза аудиторного часу для виконання завдань самостійної роботи за навчальними дисциплінами Вашої освітньо-наукової програми?

На думку здобувачів, що взяли участь у дослідженні, для виконання завдань самостійної роботи за навчальними дисциплінами їх освітньо-наукової програми, їм всім вистачало поза аудиторного часу («так» – 95,9%, «скоріше так» – 4,1%). Таких, для кого поза аудиторного часу не вистачило не виявилось.

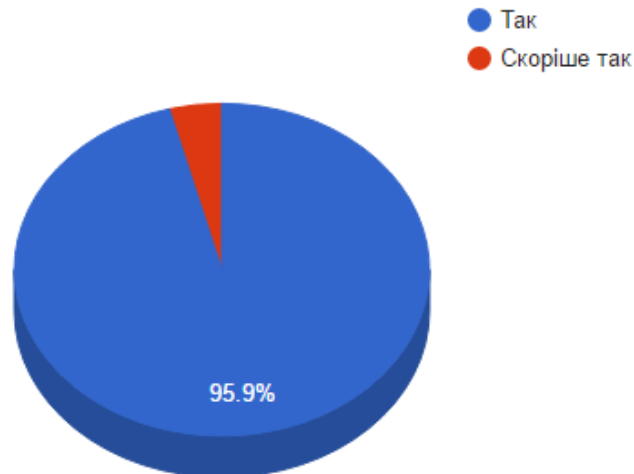

Рис. 4.1 – Розподіл думок респондентів щодо того, чи вистачало поза аудиторного часу для виконання завдань самостійної роботи за навчальними дисциплінами ОНП

4.2 Наведіть фактори, які мотивують Вас до самостійної роботи?

За результатами дослідження було встановлено, що мотивують здобувачів до самостійної роботи, такі фактори, як збільшення об'єму знань (18%), розуміння важливості та значення матеріалу (17%), новизна та цікавість матеріалу (13%).

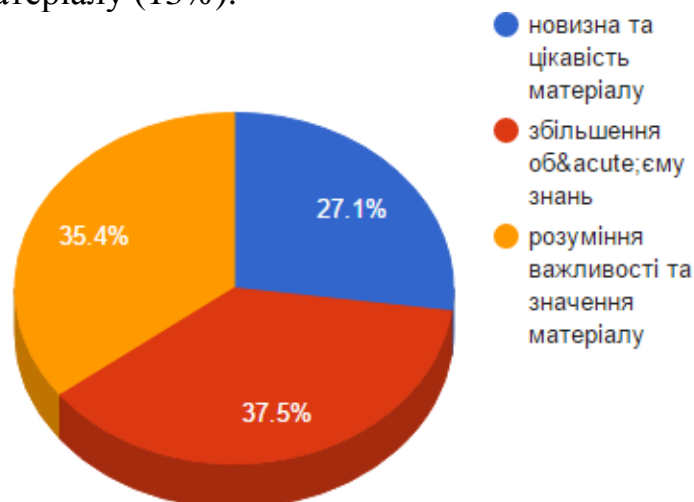

Рис. 4.2 – Фактори, які мотивують здобувачів до самостійної роботи

5. ВІДПОВІДНІСТЬ ДИСЦИПЛІН ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ НАУКОВИМ ІНТЕРЕСАМ ЗДОБУВАЧІВ

5.1 Чи відповідають обов'язкові професійні дисципліни Вашої освітньо-наукової програми Вашим науковим інтересам?

● Так

Рис. 5.1 – Відповідність обов'язкових професійних дисциплін освітньо-наукової програми науковим інтересам здобувачів

5.2 Чи відповідають вибіркові дисципліни Вашої освітньо-наукової програми Вашим науковим інтересам?

● Так

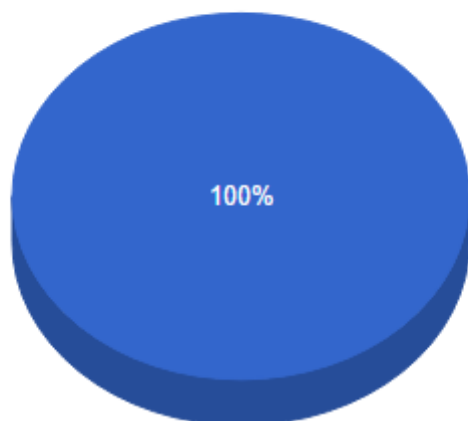

Рис. 5.2 – Відповідність вибіркових дисциплін освітньо-наукової програми науковим інтересам здобувачів

Результати дослідження свідчать про те, що науковим інтересам здобувачів відповідають у повному обсязі як обов'язкові, так і вибіркові дисципліни освітньо-наукової програми.

6. РІВЕНЬ ПІДГОТОВКИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ТА ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ; ОЦІНКА МЕТОДІВ, РІВНЯ ТА ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ; ЗАДОВОЛЕНІСТЬ РОБОТОЮ БІБЛІОТЕКИ

Наступний блок питань, що був представлений у анкеті для здобувачів вищої освіти, дав змогу оцінити задоволеність внутрішньою якістю освіти по таким критеріям, як рівень підготовки до дослідницької та викладацької діяльності, оцінка методів, рівня та якості викладання, задоволеність роботою бібліотеки та розвиток «м'яких навичок»

6.1 Чи задоволені Ви рівнем підготовки, що надає Ваша ОП, до дослідницької діяльності за спеціальністю?

За результатами дослідження всі респонденти стовідсотково задоволені тим рівнем підготовки, що надає їм освітньо-наукова програма до дослідницької діяльності за спеціальністю.

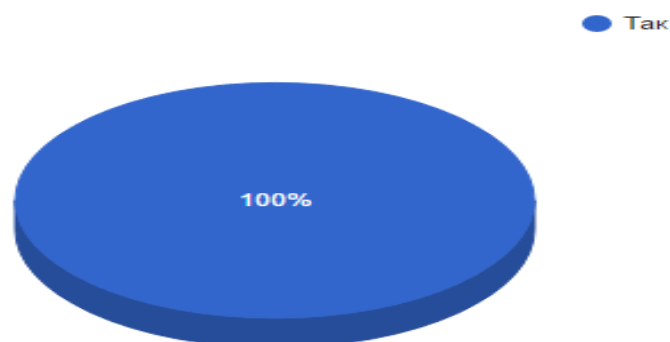

Рис.6.1 – Задоволеність рівнем підготовки до дослідницької діяльності

6.2 Чи задоволені Ви рівнем підготовки, що надає Ваша ОП, до викладацької діяльності за спеціальністю?

Також здобувачі повністю задоволені рівнем підготовки (100%), що надає освітньо-наукова програма до викладацької діяльності за спеціальністю.

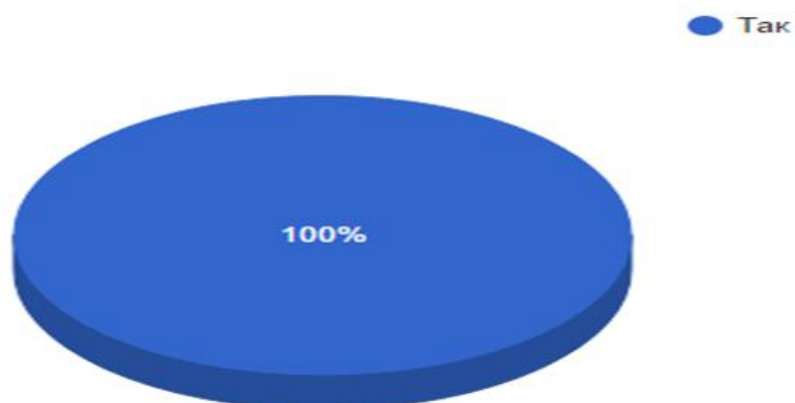

Рис.6.2 – Задоволеність рівнем підготовки до викладацької діяльності

6.3 Чи задоволені Ви методами навчання і викладання навчальних дисциплін Вашої освітньо-наукової програми?

Респонденти також виявили свою стовідсоткову задоволеність методами навчання і викладання навчальних дисциплін.

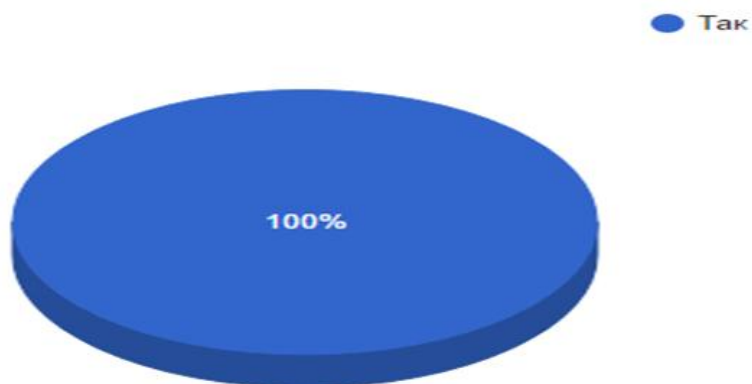

Рис.6.3 – Задоволеність методами навчання і викладання навчальних дисциплін освітньо-наукової програми

6.4 Чи задоволені Ви рівнем і якістю викладання навчальних дисциплін?

Щодо задоволеності рівнем та якістю викладання навчальних дисциплін, то і за цим критерієм респонденти демонструють майже стовідсоткове задоволення («так» - 98%, «скоріше так» - 2%)

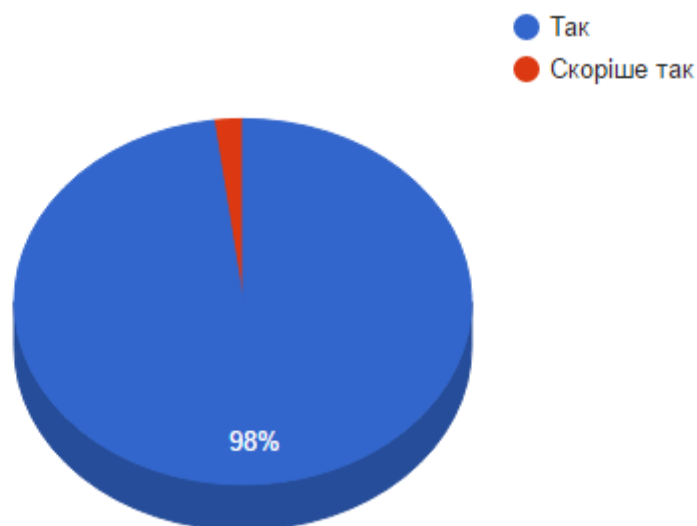

Рис. 6.4 – Задоволеність рівнем та якістю викладання навчальних дисциплін

6.5 Чи задоволені Ви роботою бібліотеки?

Якістю роботи бібліотеки майже всі задоволені («задоволений повністю» - 91,8%, «в більшій мірі задоволений» - 6,1%). Разом з тим 2% здобувачів не в повній мірі задоволені роботою бібліотеки.

Рис. 6.5 – Задоволеність роботою бібліотеки

7. РОЗВИТОК «SOFTSKILLS». ЯКІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ ЗДОБУВАЧІВ З ВИКЛАДАЧАМИ ТА НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ.

7.1 Чи погоджуєтесь Ви з тим, що вивчення навчальних дисциплін Вашої освітньо-наукової програми дозволило Вам розвинути свої «м'які навички» «softskills» (вміння вести дискусії та публічні виступи, комунікувати з колегами та керівниками, міжособистісне спілкування, вести переговори, роботі в команді, управління часом, креативність, здатність організовувати і проводити заняття, писати грантові пропозиції, управління науковими проектами тощо)?

Сьогодні якість освіти вимірюється таким результатом навчання, як розвиненість, так званих, «м'яких навичок». Це допомагає людині швидше адаптуватися в новому колективі, вміння спілкуватися, вирішувати певні проблеми тощо. Тому цікаво було дізнатися думку здобувачів щодо впливу навчальних дисциплін на формування саме таких навичок. Так, результати дослідження показали, що здобувачі погоджуються з тим, що навчальні дисципліни їх освітньої програми сприяють формуванню «softskills» («так» - 95,9%, «скоріше так» - 4,1%).

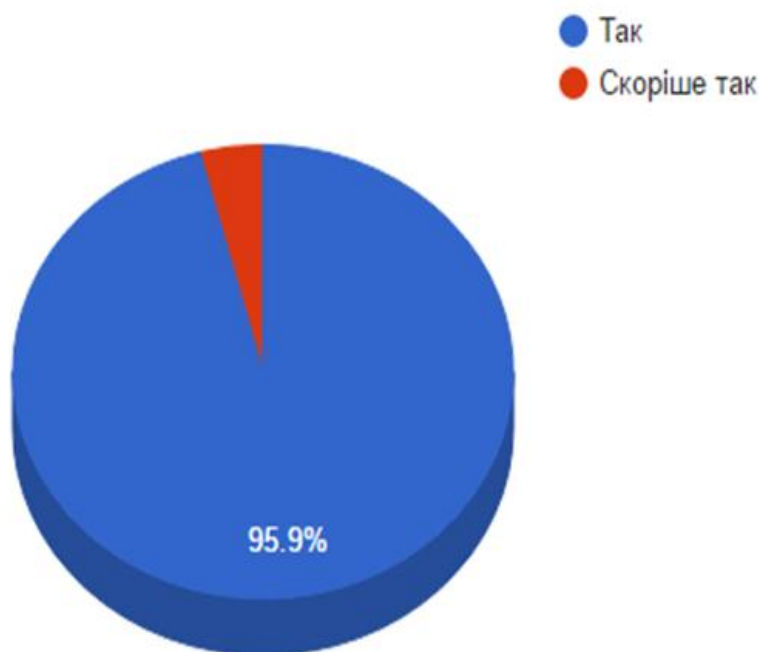

Рис. 7.1 – Розподіл відповідей щодо того, чи погоджуються здобувачі з тим, що навчальні дисципліни їх освітньо-наукової програми дозволили розвинути навички «softskills»?

7.2 Чи погоджуєтеся Ви з тим, що під час вивчення навчальних дисциплін Вашої освітньо-наукової програми Ви завжди мали зворотній зв'язок з викладачами та мали змогу проконсультуватися (отримати допомогу) у них з різних змістовних та організаційних питань?

Встановлено, що під час вивчення навчальних дисциплін освітньо-наукової програми, здобувачі завжди мали зворотній зв'язок з викладачами та мали змогу проконсультуватися у них з різних змістовних та організаційних питань.

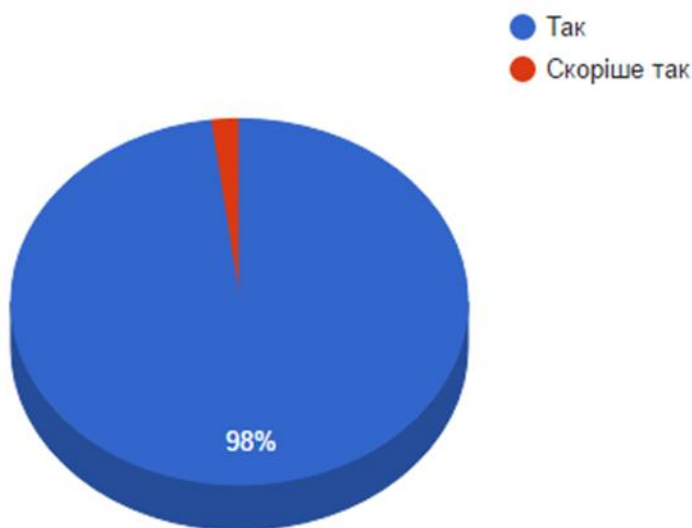

Рис. 7.2 – Розподіл відповідей стосовно наявності зворотнього зв'язку здобувачів з викладачами для отримання консультації або вирішення різних змістовних та організаційних питань.

7.3 Чи задоволені Ви керівництвом свого наукового керівника?

Також здобувачі демонструють високий рівень задоволеності керівництвом свого наукового керівника. Повністю задоволені – 100% респондентів. Така взаємодія звичайно сприяє підвищенню зацікавленості, повноцінної якісної роботи, а також сприяє формуванню «softskills».

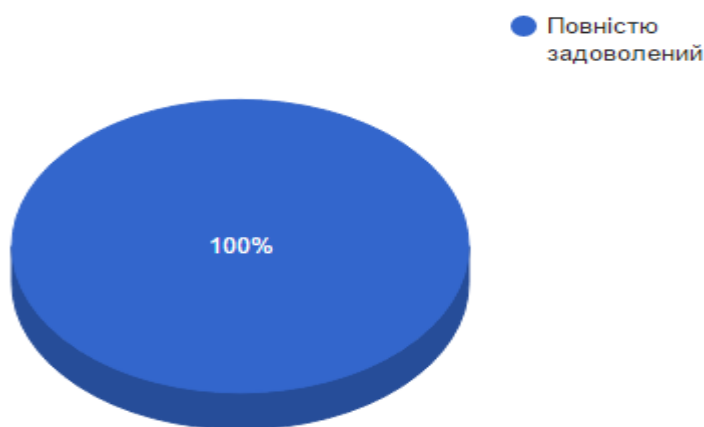

Рис. 7.3 – Задоволеність здобувачами керівництвом свого наукового керівника

7.4. Чи надає Ваш науковий керівник необхідну допомогу в наступних діях або заходах:

- ✓ обговорення стану дисертації – («так» - 100%);
- ✓ проведення власних наукових досліджень – («так» - 100%);
- ✓ написання наукових публікацій – («так» - 100%);
- ✓ підготовка до виступу на конференціях – («так» - 100%).

Отже, результати дослідження свідчать про високий рівень взаємодії між здобувачем та науковим керівником, що сприяє підвищенню якості навчання.

ВИСНОВКИ

Питання якості вищої освіти є одним із центральних у сучасній освітній політиці й науці. Якість освіти можна структурувати на внутрішню та зовнішню. Внутрішня якість освіти (якість освітнього процесу) – це якість технології освіти, контролю освітнього процесу, якість мотивації суб'єктів освітнього процесу до праці, зокрема, професорсько-викладацького складу на ефективність науково-педагогічної роботи та якість ставлення здобувачів до навчання, інтенсивність освітнього процесу, управління освітою тощо. В даному дослідженні вивчені деякі питання внутрішньої якості освіти та навчання здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня.

Отже, виходячи з мети та основних завдань, в процесі дослідження були отримані такі результати.

В цілому, здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня повністю задоволені якістю навчання в аспірантурі.

Результати дослідження показали, що обсяг часу, який відводиться на вивчення навчальних дисциплін майже для всіх здобувачів є достатнім. А співвідношення змісту навчального матеріалу за дисциплінами та часу, відведеного на його засвоєння, на думку респондентів, є рівномірним.

Окремим блоком питань було з'ясування якості самостійної роботи здобувачів, яка в сучасних умовах набуває особливого значення для розвитку професійних компетентностей сучасних фахівців. На думку здобувачів, що взяли участь у дослідженні, для виконання завдань самостійної роботи за навчальними дисциплінами їм всім вистачало поза аудиторного часу. За результатами дослідження було встановлено, що мотивують здобувачів до самостійної роботи, такі фактори, як збільшення об'єму знань, розуміння важливості та значення матеріалу, новизна та цікавість матеріалу. Це свідчить про правильну організацію освітнього процесу, адекватну та повноцінну реалізацію освітньо-наукової програми.

В цілому перелік дисциплін (обов'язкових та вільного вибору) відповідають науковим інтересам аспірантів. Також освітньо-наукова програма задовольняє здобувачів за такими критеріями внутрішньої якості освіти, як рівень підготовки до дослідницької та викладацької діяльності; оцінка методів, рівня та якості викладання; задоволеність роботою бібліотеки.

Останній блок питань був присвячений вивченню якості взаємодії здобувачів з викладачами та науковим керівником. Результати дослідження показали високу задоволеність здобувачів професійною майстерністю

науково-професійних працівників, зокрема науковим керівником, можливістю проконсультуватися у них з різних змістовних, організаційних питань тощо.

Така якісна взаємодія з викладацьким складом та науковим керівником свідчить про розвинені якості «softskills». Також здобувачі погоджуються з тим, що навчальні дисципліни їх освітньо-наукової програми дозволили розвинути саме такі навички.

Отже, результати соціологічного дослідження свідчать про високу якість навчання та високі оцінки внутрішньої якості освіти за певними критеріями.